herpy

GEKONY

Anderson's short-fingered gecko

Stenodactylus petrii

Mały, piaskowo ubarwiony gekon pustynny o dużych oczach i cienkim, przypominającym bicz ogonie, który biega i kopie na wydmach Afryki Północnej i południowego Izraela. Prowadzi nocny tryb życia i potrzebuje ciepła, stosunkowo suchego powietrza, wilgotnej kryjówki oraz chłodnego okresu zimowego spoczynku. W handlu spotyka się go rzadko.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Stenodactylus elimensis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**9-11 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**6-10 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Pustynia**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 40 × 20 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-35 °C**
Temperatura w nocy	**18-24 °C**
Wilgotność	**40-60%**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**60-80 dni** przy 28-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Stenodactylus petrii to mały, smukły gekon, stworzony do biegania i kopania w piasku. Oczy są duże, a w ostrym świetle źrenica zwęża się do wąskiej szczeliny. Nogi są długie, palce wąskie i pozbawione lamelek czepnych, a ogon długi i cienki jak bicz. Ubarwienie podstawowe jest piaskowe. Gekon nie wspina się, lecz żyje na ziemi i czatuje na drobne owady, które przechodzą obok.

Osiąga do 6 cm długości od pyska do kloaki i około 11 cm z ogonem. Samce są smuklejsze od samic i mają zgrubienie u nasady ogona, gdzie znajdują się kieszenie hemipenisów. Gatunek nie ma porów przedkloakowych, więc płeć rozpoznaje się po zgrubieniu. W okresie godowym samce nawołują wysokimi, piskliwymi dźwiękami.

John Anderson opisał gatunek w 1896 roku na podstawie zwierząt z Tell el-Amarna w Egipcie. Nazwa nawiązuje prawdopodobnie do archeologa Flindersa Petriego, który je zebrał. Nazwa rodzajowa *Stenodactylus* oznacza „wąskopalcy” i odnosi się do wąskich palców. *Stenodactylus stenurus* z Afryki Zachodniej długo zaliczano do tego gatunku, ale obecnie znów uznawany jest za odrębny gatunek, więc starsze opisy mogą dotyczyć obu.

Gatunek przypomina blisko spokrewnione *S. sthenodactylus* i *S. doriae*, które sprzedawane są pod tymi samymi nazwami handlowymi. *S. petrii* rozpoznaje się po nieco bardziej zaokrąglonej głowie i wyraźnie cieńszym ogonie. W naturze jest pospolity i według IUCN ma status gatunku najmniejszej troski (LC), ale w terrariach jest rzadki. Długość życia nie jest znana, jednak nieco większy *S. doriae* żyje w niewoli ponad dziewięć lat, więc przy dobrej opiece realne jest 6-10 lat. Poradnik opiera się częściowo na *S. sthenodactylus* i na rodzaju jako całości.

Występowanie i środowisko

Gatunek zamieszkuje suche rejony Afryki Północnej i południowy Izrael. Odnotowano go w Maroku, Saharze Zachodniej, Algierii, Tunezji, Libii, Egipcie, Sudanie, Erytrei, Nigrze, Mali, Mauretanii i Senegalu. W Egipcie występuje m.in. na Synaju, a w Zaranik na wybrzeżu północnego Synaju jest zdecydowanie najpospolitszym gekonem.

Zasięg jest duży, ale nie w pełni wyjaśniony. Od czasu wyodrębnienia *Stenodactylus stenurus* nie ma pewności, czy wszystkie stwierdzenia, zwłaszcza z zachodniej części Afryki Północnej, należą do *S. petrii*. Mapa daje więc tylko przybliżony obraz, a odnotowane stanowiska mogą zawierać błędne oznaczenia.

> **Naturalny zasięg:** Maroko, Sahara Zachodnia, Algieria, Tunezja, Libia, Egipt, Izrael, Sudan, Erytrea, Niger, Mali, Mauretania i Senegal.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje pustynie piaszczyste i żwirowe, a zwłaszcza wydmy. W Zaranik na północnym Synaju, gdzie spada 50-100 mm deszczu rocznie, a rośliny pokrywają 5-10 % powierzchni, biega po falistym piasku i wydmach. Przedstawiciele rodzaju szukają schronienia w norach i szczelinach, tam gdzie luźny piasek styka się z twardą ziemią, skałą lub łodygami roślin. *Stenodactylus petrii* preferuje bardziej piaszczysty teren niż *S. sthenodactylus*, który chętnie żyje w piaszczystych, suchych korytach rzek, ale unika rozległych obszarów wydmowych.

Gekon prowadzi nocny tryb życia i w dzień pozostaje ukryty. Na izraelskich wydmach jest najaktywniejszy we wczesnych godzinach nocnych, a pod koniec lata bardziej aktywny niż na jego początku. Jego ślady spotyka się równie często na otwartym piasku, jak przy krzewach; porusza się w tych samych miejscach co czarnuchowate, ale w innych miejscach i porach niż myszoskoczki. Temperatury i wilgotności w kryjówkach nie mierzono.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, ponieważ gekon żyje na ziemi. Para *Stenodactylus petrii* potrzebuje co najmniej 60 × 40 × 20 cm (długość × szerokość × wysokość) i z powodzeniem może to być plastikowy pojemnik. Samiec z dwiema-trzema samicami potrzebuje większej powierzchni.

Jako podłoże możesz zastosować czysty, drobny piasek z niewielkim dodatkiem ziemi lub torfu, aby korytarze nie zapadały się, gdy zwierzęta kopią. Dla świeżo zakupionych zwierząt na kwarantannie prostym rozwiązaniem może być ręcznik papierowy, ale trzeba go regularnie wymieniać. Połóż łupek, korę korkową lub odwrócone plastikowe miseczki z wejściem, tak aby kryjówki były zarówno w ciepłej, jak i w chłodnej części. Ciężkie kryjówki i kamienie muszą stać bezpośrednio na dnie terrarium, a nie na piasku, bo gdy zwierzęta kopią pod nimi, mogą się one osunąć i przygnieść zwierzę. Kilka gałęzi urozmaici wystrój, ale zwierzęta wspinają się niewiele.

Umieść wilgotny mech w jednej z kryjówek, aby zwierzęta same mogły wybierać między wilgocią a suchym miejscem. Terrarium nie może stać w bezpośrednim słońcu, a pokrywa musi być dobrze zamocowana.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

TEMPERATURA

Utrzymuj w dzień 24-29 °C z małym ciepłym miejscem o temperaturze 32-35 °C w jednym końcu, mierzonej na piasku. Ciepłe miejsce niech będzie umiarkowane, bo największym zagrożeniem dla gatunku jest wysuszenie. Zastosuj matę grzewczą lub taśmę grzewczą pod dnem w jednym końcu i ewentualnie małą żarówkę punktową lub ceramiczny promiennik od góry, zawsze sterowane termostatem. Nocą temperatura może spaść do 18-24 °C. Zadbaj o kryjówki zarówno w ciepłej, jak i w chłodnej części, aby zwierzęta mogły same regulować temperaturę. W typowym mieszkaniu potrzebne jest dodatkowe ogrzewanie, zwłaszcza zimą. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym w obu końcach.

Zwierzęta, które są w połowie wyrośnięte lub większe, potrzebują zimowego spoczynku trwającego 6-8 tygodni w temperaturze 18-24 °C. W tym czasie są mniej aktywne i jedzą mniej. Dobrze jest na czas spoczynku rozdzielić dorosłe osobniki i połączyć je ponownie, gdy zaczyna się sezon rozrodczy.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Powietrze może być stosunkowo suche, około 40-60 %. Zraszaj część terrarium 1-2 razy w tygodniu wieczorem, aby zwierzęta mogły pić krople. Zraszanie tuż przed tym, jak wyjdą z kryjówek, często pobudza je do jedzenia. Utrzymuj podłoże lekko wilgotne w jednym rogu, gdzie samice mogą składać jaja, a mech w kryjówce utrzymuj wilgotny, aby zwierzęta miały miejsce do linienia.

Postaw w chłodnej części małą, płytką miseczkę z wodą lub nakrętkę od butelki z wodą, nawet jeśli zwierzęta nie zawsze z niej korzystają. Największym zagrożeniem w niewoli jest wysuszenie. Jeśli zwierzęta trzymane są bardzo ciepło i sucho na samym piasku bez wilgotnej kryjówki, w ciągu kilku tygodni może paść nawet dwie trzecie grupy. Wilgotna kryjówka i więcej wody temu zapobiegają.

OŚWIETLENIE I UVB

Gekon prowadzi nocny tryb życia i w dzień chowa się przed światłem, ale potrzebuje stałego rytmu dobowego. Używaj świetlówki lub LED-u o barwie światła dziennego przez około 12 godzin latem i krótszego dnia w czasie zimowego spoczynku, a nocą utrzymuj w terrarium ciemność. Umieść oświetlenie tak, aby kryjówki znajdowały się w cieniu.

UVB nie jest konieczne, jeśli owady obsypuje się wapniem z D3. Słaba świetlówka UVB nie zaszkodzi jednak i pozwala zwierzętom samodzielnie wytworzyć część witaminy D3.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gatunek żywi się drobnymi owadami. Podstawą pokarmu są świerszcze, a dla urozmaicenia możesz podawać mini mącznika, małe larwy barciaka i nielotne muszki owocowe. Dorosłe zwierzęta karmi się kilka razy w tygodniu kilkoma owadami na raz, a młode codziennie. Owady muszą być małe, a dla młodych powinny to być świeżo wyklute świerszcze lub jeszcze mniejsze owady, dlatego warto prowadzić własną hodowlę pokarmu.

Obsypuj owady wapniem z D3 i preparatem multiwitaminowym, a ciężarnym samicom podawaj więcej owadów i wapnia. Gekon raczej czatuje na zdobycz, niż na nią poluje, więc wypuszczaj owady wieczorem lub podawaj je w płytkiej misce i usuwaj te, które nie zostały zjedzone. Małe młode, które przegrywa konkurencję z większymi zwierzętami, powinno dostać własne terrarium.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

W dzień gekon siedzi ukryty, ale nocą jest aktywny i ciekawski. W małych grupach zwierzęta gonią się nawzajem, kopią korytarze pod kamieniami i kawałkami drewna i podchodzą do szyby, gdy w pokoju coś się dzieje.

Najlepiej trzymać jednego samca z dwiema-trzema samicami. Dwa samce mogą bez problemu przebywać razem w większym terrarium, ale obserwuj je i rozdziel w razie niepokoju. Duże grupy liczące ponad 20 zwierząt sprawdzają się źle, więc zacznij od małej grupy albo trzymaj zwierzęta pojedynczo.

Wiele zwierząt w handlu pochodzi z odłowu i potrzebuje czasu, aby przyzwyczaić się do terrarium. Bierz je do ręki jak najrzadziej i nigdy nie chwytaj za ogon.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po zgrubieniu u nasady ogona i są smuklejsze od samic. Gatunek nie ma porów przedkloakowych, więc zgrubienie jest najpewniejszą oznaką. Wiek i masa ciała w chwili osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są znane. Poczekaj, aż samice będą w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji. *Stenodactylus petrii*, podobnie jak *S. doriae*, może potrzebować dużo czasu na aklimatyzację, a samice często nie składają jaj w pierwszym roku.

GODY I KOPULACJA

Okres godowy przypada na wiosnę i wtedy samce częściej nawołują. Bez chłodnego zimowego spoczynku trwającego 6-8 tygodni w temperaturze 18-24 °C gatunki z tego rodzaju rzadko przystępują do rozrodu. Połącz zwierzęta ponownie, gdy spoczynek się zakończy, a temperatura zostanie podniesiona. Samiec może przebywać z jedną lub kilkoma samicami.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Około trzech tygodni po kopulacji samica składa pierwsze zniesienie, zwykle dwa jaja, rzadziej jedno, i zakopuje je w luźnym, lekko wilgotnym podłożu. Następnie kolejne zniesienia pojawiają się co 2-6 tygodni. Liczba zniesień w roku nie jest znana.

Jaja mają wapienną skorupkę, mierzą około 11,5 × 9 mm i mają tak cienkie ścianki, że łatwo je zgnieść, więc zachowaj ostrożność, gdy ich szukasz. Samice zużywają dużo wapnia, więc przez cały sezon podawaj obficie wapń i owady.

INKUBACJA

Ostrożnie podnieś jaja łyżeczką razem z odrobiną piasku i, nie obracając ich, przenieś do małego pojemnika w inkubatorze. Jak inne jaja gekonów o twardej skorupce nie tolerują mokrego substratu, więc utrzymuj go tylko lekko wilgotny. Jaja nie wchłaniają wody i nie powiększają się w trakcie rozwoju.

W temperaturze około 28 °C wyklucie następuje po 70-80 dniach, a w 29-30 °C i przy wilgotności 60-70 % po 60-70 dniach. Dane te zaczerpnięto od blisko spokrewnionego *Stenodactylus sthenodactylus*. Nie wiadomo, czy temperatura wpływa na płeć młodych.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają po wykluciu około 5 cm długości, czyli prawie połowę długości dorosłego osobnika. Urządź mały pojemnik jak terrarium dorosłych, z drobnym piaskiem, wilgotną kryjówką i płytką miseczką z wodą, i lekko zraszaj wieczorem.

Młode trzeba karmić codziennie. Pierwszym pokarmem są świeżo wyklute świerszcze o wielkości około 3 mm, więc przygotuj je, zanim wyklują się pierwsze jaja. Obsypuj owady wapniem z D3, pilnuj, aby wszystkie młode dostawały jedzenie, i rozdziel je, jeśli któreś przegrywa konkurencję.

Zdrowie i częste błędy

Gatunek nie ma znanych szczególnych chorób. Typowe problemy są takie same jak u całego rodzaju i małych gekonów pustynnych w ogóle:

- Wysuszenie w zbyt ciepłym i suchym terrarium bez wilgotnej kryjówki. To błąd, który kosztował życie najwięcej zwierząt. Zapewnij wilgotną kryjówkę, regularnie zraszaj i zawsze miej wystawioną wodę.
- Przygniecione zwierzęta i zgniecione jaja, jeśli ciężkie kryjówki i kamienie stoją na piasku, pod którym zwierzęta kopią. Ustaw je bezpośrednio na dnie.
- Za mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic składających jaja.
- Pasożyty, zwłaszcza u zwierząt z odłowu. Zleć badanie próbki kału.
- Stres u świeżo zakupionych zwierząt. Zapewnij im na początku spokój, ciemność i kryjówki.
- Niedożywienie u młodych, które nie radzą sobie ze zbyt dużymi owadami lub przegrywają konkurencję z większymi zwierzętami.

Zdrowe zwierzę jest nocą żwawe i ma pełny ogon. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osłabiony.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.